

66137

ФЛЕКСАНДЕР БЛОК

ЛБХ 12 1923 г.

Г. А. С. О. Б. С. М. И. Т. Т.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ

посла тов. Мохнюка і товаришів до міністра справедливости в справі конфіскати пресовим прокуратором у Львові уривків з поеми „Дванацять“ О. Блока.

Пресовий прокуратор у Львові сконфіскував видавництву „Нова Культура“ кілька виривків в перекладі на українську мову революційної поеми Блока „Дванацять“ а саме: „Ми на горе всім буржуям Світовий пожар роздуєм. Світовий пожар в крові — Господи благослови!“ — „Гей, гей хлопці браві, Буть сьогодні в нас забаві!“ „Брами, двері на ключі! Будуть грабежі в ночі!“ „Отвирайте всі шинки! Загуляють босяки!“ — „Крок держи революційний! Близько ворог невспокійний! Гей, вперед на шлях свободи, Робітничий народе!“ — „Спереду з кривавим стягом В хуртовині недозримий, І з рушниці незраний, Ніжним кроком надтуманним, Сніжним зітхом перлотканним — У віночку білих роз Перед ними — Йсус Христос.

Центральна
наукова бібліотека

АН УРСР

Акт № 197

№ 22

1035-4

ВНОО

Звірено 20 07 р.

Центральна-наукова

БІБЛІОТЕКА АН УРСР

Інв. № 66137

Поєма ця була надрукована в перекладі на польську мову в 1921 р. в Варшаві Карлом Вінавером (головний склад в сусп. книгарні „Książka“), а опісля була надрукована р. сійською мовою видавництвом „Русалка“ в 1922 р. у Львові. В обох цих виданнях не був сконфіскований ні один уступ. І тільки після видання цієї поеми українською мовою пресовий прокуратор у Львові посчеркав вище наведені уривки. З того виходилоби, що не про зміст ходить о. прокураторови, але про мову, якою повища поєма може бути друкована. Такі примхи п. цензора наражують видавництво на величезні матеріальні страти і перешкоджують нормальній праці видавництва. При цьому долучаємо згадану поєму українською мовою.

Супроти цього нище підписані запитують: Чи пан міністр справедливости схоче поучити пана пресового прокуратора у Львові, щоби на будуче шанував свободу преси загварантовану Конституцією Р. П. і не кермувався ніякими иншими зглядами в відношенню до українських, а головно соціялістичних видавництв.

Варшава, дня 14. грудня 1923.

(Підписи).

ОЛЕКСАНДЕР БЛОК.

ОЛЕКСАНДЕР БЛОК

Д В А Н А Ц Я Т Ь

Баллада революції

Переклад і передмова
ВАСИЛЯ БОБИНСЬКОГО

Л Ъ В І В 1923

„Н О В А К У Л Ь Т У Р А“

ПОРТРЕТ О. БЛОКА КИСТИ АРТ.-МАЛЯРЯ К. СОМОВА.
ОКЛАДИНКУ Й МАРКУ ВИКОНАВ ... — — — —
— — — АРТ.-МАЛЯР РОБЕРТ ЛІСОВСЬКИЙ.
ДРУКОВАНО В „НОВОЧАСНІЙ ДРУКАРНІ“ ЛЬВІВ.

О. БЛОК.

Олександр Олександрович Блок уродився в Петрограді 1880 р. Його батько був ученим юристом, що залишив декілька научних праць; мати була донькою відомого російського природника А. Н. Бекетова.

Життя Олександра Блока, небагате на зверхні події, пропливло в Петрограді, відкіль він майже не виїздив. Покінчивши історично-філологічний факультет петроградського університету та подружившись Блок віддався літературній праці та вів її аж до хвилини своєї смерти, себто до 7. серпня 1921 р.

Провідне місце в модерній російській поезії, яке йому без вагань признали та признають сучасники, бачучи в йому глибокий звязок з геніяльною творчістю Пушкіна, Баратинського, Лермонтова й інших

Блок здобув собі глибокою особистою лірикою, в якій висказуючи свої власні переживання, став виразником також того всього, чим жила вся сучасна йому Росія та чим житимуть довго ще цілі покоління.

Сюди належать збірки його лірик: „Вірші про Прекрасну Жінку“, „Несподівана Радість“, „Земля в снігу“, „Нічні години“, циклі поезій „Снігова Маска“ та „Відплата“ (Возмездие) і ряд драматичних пєс, в дійсности драматизованих лірик: „Балаганчик“, „Король на майдані“, „Незнайома“, „Пісня судьби“.

Окреме місце займають два твори Блока, написані в часі Великої Пролетарської Революції, в січні 1918 р. Це баллада „Дванацять“, та поема „Скифи“.

Ці дві поеми являються свого роду завершенням всієї творчости Блока. В них він дає відповідь на цілий ряд питань, які ставляло йому російське життя дореволюційної доби. Без вагання, з повною свідомістю, а одночасно з захопленням, з радістю, всією своєю душею Блок прийняв революцію і віддав їй себе цілого.

Відчував він її чисто фізіологічно. „Грюкіт розвалу старого світу“ він чув, по його словам, фізично, слухом, в часі писання „Дванадцяти“ та після цього.

„Всім серцем, всім тілом, всією істотою своєю слухайте революцію!“ він кликав до своїх сучасників.

Цей заклик, - живими образами заворожений в усіх його творах, — особливо ярко й пориваючо промовляє до нас із суворих, витоплених із дивного аляжу тривіальних та натхненних слів, рядків його революційної балляди „Дванацять“.

В. БОБИНСЬКИЙ.

I.

Чорний вечір.
Білий сніг.
Вітер, вітер!
Чоловіка збиває з ніг!
Вітер, вітер ----
В цілім божім світі!

Трусить вітер снігом,
Засипає слід.
Попід снігом — лід.
Ховзко, важко на шляху.
Кожний прохожий
Спотикається --- бідаха.

З муру на мур
Проволічений шнур.
А на шнурі плякат:
„Вся влада Установчим Зборам!“

Бабуся турбується, голосить,
Ніяк не второпає що се?
Навіщо такий плякат,
Таке величезне рядно тут простягнуте?
Скільки вийшлоб тут дітям онуч і шмат
А кожне босе, невдягнуте.

Бабуся неначе курочка,
Через перевій перебилася на силу.
— Ой, Матінко, ой, Заступнице!
— Ой, більшовики загонять у могилу.

Вітер тне! Не сам у парі
І мороз не угаває.
І буржуй на тротуарі
Ніс у ковнірі ховає.

А це хто такий? -- З довгим волосом
І говороть півголосом:
--- О, зрадники!
Пропала Росія!
Це мабуть поет --
Віршоскладник..

А он слуга господній —
Убік — за перевій...
Чого сумний сьогодні,
Товаришу святий?

Чи тямиш, як бувало
Пяв черево колись?
І черевце сіяло
Хрестом на люд: блись-блись?

Он пані, вся в каракулі,
До другої звернулася:
- - Вже ми плакали, плакали...
Поховзнулася
І --- бевх --- простягнулася!
Ай, ай!
Тягни, піднімай!

Вітер шалений,
Злобний і рад,
Крутить пелени,
Прохожих косить,
Рве, мне, мотлошить,
Носить плякат:
„Вся влада Установчим Зборам!“

І слова доносить:
... І в нас були так само збори...
... Ось в тому будинку...
... Розсудили —
Постановили...
Десять за годинку,
За ніч двадцять п'ять...
І менше — в нікого не б'рать...
... Ходімо спать...

Ніч все блище.
Пустіє вулиця,
Тільки якийсь нетяга
Від холоду кулиться
І вітер свище.

Гей, нетяго!
Йди сюди!
Поцілуємся...
Хліба! Діти голодні!
Хто це йде сюди?
Проходи!

Чорні небес безодні.

Злість, невтишимая злість
В грудях лютує,
Груди шматує, їсть...
Чорная лють, святая лють
Тозаришу! Вартуй!
Гляди на путь!

II.

Гуляє вітер, а сніг гуш-гуш,
Іде дванацять в мужа муж.

При крісах чорні ремені,
Кругом огні-огні-огні...

В зубах цигарка, драний картуз,
На спину здавсяб бубновий туз.

Свобода! Свобода!
Гей, гей! Без хреста!
Тра-та-та!

Холодно, товариші, холодно!

А Ванька й Катька у шинку...
В неї є керенки в чулку...

— Та Ванька й сам багатий сват...
Був Ванька наш, а став салдат!

— Ну, Ванька, песький син, буржуй,
Мою, попробуй, поцілуй!

Свобода! Свобода!
Гей, гей! Без хреста!

Катька з Ванькою в шинку
Щось там роблять у кутку.
Мила їм робота та.
Та яка? Тра-та-та-та!

Навколо все в огнях-огнях...
Здовж пліч кріси на ремнях...

Революційний крок держіть!
Незаспокійний ворог не спить!

Товаришу! Готов! Стрільнем
У Русь святу з рушниць пальнем!

В теплохату
В товстозадю!

Гей, гей, без хреста!

III.

Гей, та зібрались наші хлопці
В червону гвардію служить,
В червону гвардію служить,
Ще й головами наложить.

Ой бідна нещасна година,
Гірка без уговку.
Вітром шита подерта пальтиш.
Австрійська вінтовка.

Ми на горе всім буржуям
Світовий пожар роздуєм,
Світовий пожар в крові
Господи благослови!

IV.

Сніг вертить, візник кричить,
Ванька з Катенькою мчить —
А лхтаричок льонтричний
На голобеляках...

Він одягнутий в салдатське
Вид глупий-глупий дурацький..
Крутить, крутить чорний вус,
До дівчини лионе,
Жартиками сипле.

Отто Ванька — раз красунь!
Отто Ванька — говорун!
Пригортає Катьку кренче,
Щось до уха шепче...

Личко в гору повернула,
Зубчиків разком блиснула..
Ах, ти Катю моя, Катю,
Товстопиченька моя!

V.

В тебе, Катенько, на шії
Від ножа не зник ще знак.
В тебе, Катенько, під груддю
Свіжа здрапина, як мак.
Гей, гей, потанцюй!
Ніжка в тебе - - хоч цілуй!

У короночках ходила --
Походи ще, походи!
З офіцерами блудила --
Поблуди ще, поблуди!
Гей, гей, в коронках!
Серце зойкнуло, як птах!

Тямиш, Катю офіцера
Не минув його мій ніж...
Що? Забула вже, холєро?
Вже згадок не освіжиш?
Гей, гей, освіжи,
Спать з собою положи!

Сірі камашки носила
Шоколяду жерла теж.
З юнкером гулять ходила ---
З салдатом тепера йдеш?
Гей, гей, согріши!
Лєкше стане на душі!

VI.

...І знов на зустріч тройка мчить.
Візник летить, реве, кричить...

Стій! Стій! Андрію, помагай!
Ти, Петре, ззаду забігай!

Бух-бух-бу-бух! Бух-бух-бу-бух!
Склубився в небо сніжний пух!

Візник --- і з Ванькою — пішов...
Ану ще раз! Набий готов!

Бух-бух-бу-бух! Пізнаєш вмиль,
Як другому дівча зводить!

Утік поганець! Постривай;
Зроблю тобі я завтра край!

А Катька ж де? — Мертва, мертва
Наскрізь пробита голова!

Ну, Катька, рада? Ні гу-гу...
Лежи ж тут, стерво, на снігу!

Революційний крок держіть!
Незаспокійний ворог не спить!

VII.

Знов ідуть усі дванацять.
Зпоза пліч цівки рушниць.
Тільки в бідного убивця
Зовсім не видати лиця.

Весь у хмарах суму-смутку,
Якби хто за ним голив,
Він ступає хутко-хутко,
Шню хусткою обвив.

Що з тобою, Петре, друже?
Чом, товаришу, заскнів?
Чи за Катенькою тужиш?
Через неї посмутнів?

Гей, товариші, кохані,
Цю дівчину я кохав.
Нічки темні, нічки п'яні
З нею вкупі ночував.

Через блиск палкий, огнистий
В осяйних її очах,
Через знак той багрянистий
Коло правого плеча —
Погубив я, загонистий,
Погубив я згаряча... ах!

— Тьфу, скигліть, мов катаршка,
Мов бабська у його грудь.
Розпускає слюни, пхинька
От-от слюзи потечуть.
Де ж тут мужности дробинка?!
Схаменися, бодрій будь!

Не пора сьогодні, друже,
Няньчиться з тобою нам!
Ще таке нам доля вструже,
Що не визнаєш, хто ти сам.

І Петро звільняє скору
Поспішну свою ходу,
Голову підводить вгору --- ,
Знов веселий на виду...

Гей, гей, хлопці ораві,
Буть сьогодні в нас забаві!

Брами, двері на ключі!
Будуть грабежі в ночі!

Отвирайте всі шинки!
Загуляють босяки!

VIII.

Ой, жура моя, жура!
Скуко пустельна
Смертельна!

Та вже якось дниночку
Проведу, проведу.

Хоч тімячко, тімячко
Почешу, почешу.

І сімячко, сімячко
Погризу, погризу.

Тай ножичком, ножичком
Різону, різону.

Гей, лети, буржуйчику, та горобчиком!
За тобою я жвавим хлопчиком.

Випю з тебе кровоньку за дівчиночку,
За коханочку чорнобровоньку.

Упокой, господи, душу раби твоєї..

Скучно!

ІХ.

Не чуто гамору міського.
Над невською вежею тишина.
І вже немає стійкового
Гуляйте, хлопці, без вина !

Стоїть буржуй на розі вулиць,
У ковнір зовсім ніс запхав.
А поруч труситься і кулить
Паршивий пес і хвіст сховав.

Стоїть буржуй, мов пес той, бідний
І думає про довгий піст.
І світ старий, як пес безрідний,
Стоїть за ним, сховавши хвіст.

Х.

Розвернулася широко
Фуфелиця, заметіль.
Не доглянеш на два кроки
Товариша відтіль.

Сніг клубками крутить-вється,
Стовбурями в небо дме...

Ох, тай хуга, Христе-Спасе:
Петре! Ці слова хула се!
Бо чи ж спас тебе, чи спас
Золотий іконостас?

Ти на правду не при собі.
Хиба Катька та не в гробі?
Рук хиба не вкрила кров
Через Катьчину любов?

Крок держи революційний!
Близько ворог невспокійний!
Гей, вперед, на шлях свободи,
Робітничий народе!

ХІ.

І ідуть без імени святого
Всі дванацять вдаль.
На усе готові
Нічого не жаль...

Їх рушниченьки зі сталі --
Кожна ворога знайде.
У провулки далі далі,
Де лиш заметіль мете,
В заспи пухами припалі
Їх повинність їх веде.

В очі бється
Стяг палкий.

Роздається
Крок дзвінкий.

Ось --- проснеться
Ворог злий.

А метіль мете їм в очі
Дні і ночі.
Бють негоди їм до віч
День і ніч.

Гей, вперед, на шлях свободи,
Робітничий народі!

XII.

Йдуть у даль, ідуть повагом...

Хто там? Виходи в цю ж мить!
Це лише червоним стягом
Вітер грає, лопотить...

Перед ними заспи снігу.

-- Хто у засні? Не втечеш!
Тільки пес за ними клига,
Ледве-ледве волічесьь...

Відчіпися, шолудивий,

Бо, як ні штиком штовхну!
Світе давній, псе паршивий,
Провалися стусону.

Шкірять кливаки вовчище

Хвіст сховав і знов бреде
Бідний пес, нещасний псище...

Відгукнися, хто це йде?

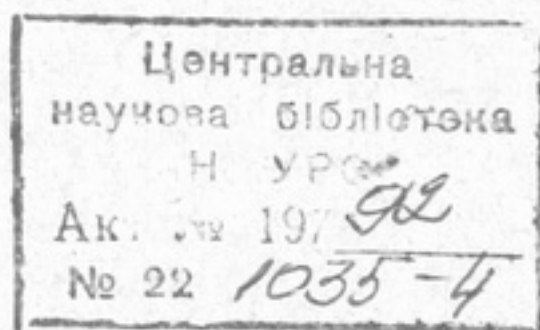
- Хто червоним стягом має?
- В тьмі такій не розбереш!
- Хто там гонить? Хто тікає?
Стій! Від нас ти не втечеш!

Сяк чи так тебе дістану!
Краще здайся вже живцем!
Ей, чи чув? Буде погано!
Виходи! Стрілять почнем!

Грах-тах-тах! І тільки гонить
Грохіт стрілу по домах.
Гілки буя сміхом дзвонить
регочеться в снігах.

Трах-тах-тах!
Трах-тах-тах!

Так ідуть вони повагом —
Позаду — голодний пес,
Спереду — з кривавим стягом
В хуртовині недозримий,
І з рушниці незраний,
Ніжним кроком надтуманним,
Сніжним зітхом перлотканним —
У віночку білих роз
Перед ними — Ісус Христос.

1035-4

РЛ

№

6031

4/65

НОВА